

เล่ม ๕๓ หน้า ๒๐๕ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๔๖๕

การพระเมรุมาศที่องค์นามหลวง

ถวายพระเพลิงพระบรมศพ

สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๖ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๕

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชดำริเห็นว่า พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระราชปรารพถึงการพระบรมศพแห่งพระองค์ ทรงพระราชหัดถเลขาไว้ รวมใจความก็เพื่่อมิให้เป็นการลำบากและสิ้นเปลืองดังเช่นการที่ล่วงมาแล้ว ถ้าหากการถวายพระเพลิงทำได้ ในเร็ววันก็เป็นการสมพระราชประสงค์

มาถึงบัดนี้ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชอนุวัติตามพระราชดำริที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงาน ประกอบการที่จะได้ถวายพระเพลิงพระบรมศพตามพระราชประเพณี ให้สร้างพระเมรุมาศขึ้นณท้องสนามหลวง รูปทรง อย่าง พระมณฑปปิดทอง สอดสีเหมือน หนึ่ง กองลงยา

วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๔๖๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๓ หน้า ๒๑๐

ราชาวดี มีเข็มช่อฟ้าใบระกาปราณีหางนาคตามชั้นยอดและมี
เป็นพรหมจตุรพักตร์อยู่ใต้บัวกลุ่ม ปลายยอดเป็นมหาวชิราวุธ
เพื่อสำหรับรองรับนพปฎลเศวตฉัตรในภายหลัง และมีเฟื้อง
กู่ลูกร้อยห้อยชายเพดานรอบพระเมรุ เพดานในพื้นขาวดาว
ทองมีนพปฎลเศวตฉัตรระบายร้อยกรองด้วยดอกไม้เป็นระย้า
กู่อบะเขวนลอย มียกพื้นสามชั้น ชั้นที่ ๑ มีฉัตรทองฉลุลาย
๗ ชั้นและห้อยไฟฟ้ารอบชั้นล่างทั้ง ๔ มุมพระเมรุมุมละ ๓ ฉัตร
รอบพระเมรุเป็น ๑๒ มีทิวะรูปนั่งหย่องแทรกหว่าง กู่
จามรกกลางเป็นช่องห้อยไฟฟ้าอีกมุมละ ๒ รอบชั้นล่างเป็น ๘ ตาม
แนวราชวัตร ชั้นที่ ๒ มีฉัตรทองฉลุลาย ๗ ชั้น ห้อยไฟฟ้า
รอบฉัตรชั้นล่างทั้ง ๔ มุมๆ ละ ๓ ฉัตร รอบพระเมรุเป็น ๑๒
มีทิวะรูปนั่งหย่องแทรกหว่าง กู่จามรกกลางเป็นช่องห้อยไฟฟ้า
อีกมุมละ ๒ รอบชั้นล่างเป็น ๘ เหมือนชั้น ๑ มีเสาไฟฟ้าทาง
ทิศตะวันออก ๔ เสา ปลุกปล้ำพลา मुखเล็กไว้ห่างต่อจากพระ
เมรุมาศออกมาทางทิศตะวันออกเป็นที่ประดิษฐานพักพระโกษฐ
พระบรมศพและเปลื้องเครื่อง ปลุกปล้ำพลาพระที่นั่งทรง
ธรรมเป็น ๔ मुखทางด้านตะวันตกแห่งพระเมรุ สำหรับประทับ
และทรงบำเพ็ญพระราชกุศล มีปราต้อออกไปทางด้านเหนือ

ถิม ๔๓ มา ๒๑๑ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๔๖๕

และด้านใต้ ทางด้านเหนือสำหรับข้าราชการฝ่ายหน้าเผา ทาง
ด้านใต้สำหรับข้าราชการฝ่ายในเผา ปลุกสร้างตั้ง ๔ มุมพระ
เมรุมาศสำหรับพระสงฆ์สวดพระอภิธรรม และคตบักราชวัตร
ที่รอบพระเมรุ และปลุกปรำอื่นๆ ตกแต่งอย่างงดงามไว้
พร้อม ส่วนนอกพระเมรุด้านเหนือได้ปลุกพลับพลาและปรำ
ขึ้นไว้ที่ริมถนนท่าพระจันทร์ เป็นที่ประทับทอดพระเนตร
เชิญพระบรมศพเลื่อนสู่เกรินจากพระมหาพิชัยราชรถประดิษฐาน
ล้อเกวียนปืนใหญ่ไว้พร้อม

ครั้นวันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๕ เวลา ๕ นาฬิกา ๒๕ นาที
หลังเที่ยงเป็นประณมพระฤกษ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่ง แต่ในพระบรมมหา
ราชวังยังพระเมรุห้องสนามหลวง ทรงยกนพปฎลเศวตฉัตร
ยอดพระเมรุ ไหอรถยนต์ม็องไซย เจ้าพนักงานประโคมแตรสังข์
พิณพาทย์คันทรี ทรงสาวเชือกกรอกยกนพปฎลเศวตฉัตรยอด
พระเมรุขึ้นพร้อมบริบูรณ์

ในพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้เจ้าพนักงานจัดการเชิญพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระ
รามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ขึ้น

วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๔๖๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๓ หน้า ๒๑๒

ประดิษฐานเหนือพระแท่นแว่นฟ้าสุวรรณเบญจมูล ภายใต้นพปฎลมหาเศวตฉัตร แขนงลอยมุขตะวันตกพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท พร้อมด้วยเครื่องราชอิสริยาภรณ์ประโภกตามพระราชประเพณี

วันที่ ๒๓ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๘ เวลา ๕ นาฬิกา ๑๐ นาทีหลังเที่ยง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องเต็มยศทหารม้า นครราชสีมาประดับ เครื่องราชอิสริยาภรณ์สายสะพายมหาวิกรมกัญญา เสด็จออกเกยหน้าพระที่นั่งบรมพิมานประทับพระราชยาน ดำรวจ กรมวัง ราชองครักษ์ มหาเดเล็ก นายทหารเชิญธงกระบี่ชูธงพระครุฑพ่าห์นำ เสด็จพระราชดำเนินโดยขบวนราบ ทหารมหาดเล็ก จ,ป,ร, แขง มาเทียบพระราชยานที่เกยหน้าพระที่นั่งอาภรณ์พิโมกขปราสาท ทหารกองเกียรติยศกระทำวันทยาวิรุฑ์ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เสด็จขึ้นทรงพระดำเนินประทับในพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ทรงเทียบเครื่องราชสักการถวายบังคมพระบรมศพ และทรงเครื่องนมัสการพระแล้ว ทรงประเคนพัดสังเค็ด ที่นมพัดทำเป็นรูปวิฆเนศวรเงินกะไหล่ทอง ดำพัดกะไหล่ทอง สำหรับงานพระบรมศพสมเด็จพระรามาธิบดี ศรีสินทรมหาวิ

เล่ม ๔๓ หน้า ๒๑๓ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๔๖๕

ราชู พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว แก่พระราชคณะที่จะถวาย
เทศน์ ๑ แก่พระราชคณะที่จักสวดสราทธพรต ๓๐ รูป แล้ว
ทรงเครื่องนมัสการทรงธรรม พระสาสนโสภณแสดงพระธรรม
เทศนาถวายกัณฑ์ ๑ จบ พระราชคณะ ๓๐ รูปสวดสราทธพรต
จบแล้ว ทรงทอดไตรยามสังเค็ด ๑ ไตรยามสังเค็ดพระสวดสรา
ทธพรต ๓๐ พระสงฆ์สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนา พระราชคณะ
ถวายอดิเรกถวายพระพรลากลับแล้ว ทรงพระราชปฏิสันถานแก่
ทูตานุทูตผู้แทนรัฐบาลต่างประเทศที่มาเฝ้า อยู่ในพระที่นั่งดุสิต
มหาปราสาทตามสมควรแล้ว เวลา ๑๖ นาฬิกา ๑๕ นาที
หลังเที่ยง เสด็จออกประทับพระราชยานเสด็จพระราชดำเนิน
กลับโดยขบวนรถตามทางเดิม เสด็จขึ้นประทับพระที่นั่งบรม
พิมาน

วันที่ ๒๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๕ เวลาเช้าเจ้าพนักงานเยย
ทหารได้จัดตั้งขบวนทหารแห่ขางนำ คือ

กองเสือป่า

กรมบัญชาการเสือป่า แตรวงเสือป่ามหาดหลวงรักษาพระองค์
กองร้อยเสือป่ามหาดหลวงรักษาพระองค์ กองร้อยเสือป่าปืนใหญ่
มหาดหลวงรักษาพระองค์ แตรวงกรมเสือป่าพรานมหาดหลวงรักษาพระองค์

วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๔๖๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๓ หน้า ๒๑๔

กองร้อยเสือป่าราบหลวงรักษาพระองค์ กองร้อยเสือป่าเหล่า
พิเศษหลวงรักษาพระองค์ กองร้อยราชนาวีเสือป่า เตรวง
ลูกเสือ กองร้อยเสือป่ากองเสนารักษาดินแดนกรุงเทพ ฯ
กองลูกเสือกรุงเทพ ฯ

ขบวรทหารบก

กรมบัญชาการกองพลทหารบกที่ ๑ รักษาพระองค์ เตรวง
กรมทหารม้ารวม กรมทหารบกม้ากรุงเทพ ฯ กองทหารปืนใหญ่
ที่ ๑ รักษาพระองค์ เตรวงกรมทหารบกช่างที่ ๑ รักษาพระองค์
กองทหารสื่อสาร กองทหารอากาศยาน จัดอย่างทหารราบ
เตรวงกรมทหารบกราบที่ ๒ เตรวงกรมทหารบกราบที่ ๓
เตรวงทหารมหาดเล็กกองพันที่ ๑ กองพันที่ ๒ กองโรงเรียน
นายร้อย เตรวงกรมทหารบกราบที่ ๑๑ กองพันที่ ๑ กองพัน
ที่ ๒ รักษาพระองค์ กรมบัญชาการกองทหารแพ

ขบวรพระราชอิสริยยศ

ส่วนในพระบรมมหาราชวัง เจ้าหน้าที่งานได้จัดตั้งขบวร
พระราชอิสริยยศ ที่จักเชิญพระบรมศพ.เสด็จไปเทียบประทับ
พระมหาพิชัยราชรถนำวัดพระเชตุพน และเข้าต่อขบวรทหารนำ

เล่ม ๔๓ หน้า ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๗ เมษายน ๒๔๖๕

คือ ทรงหักทองขวางสามชายคู่ ๑ มโหรีธิก ๔ คู่แห่ทหารบก
๑๓๔ ทหารเรือ ๑๓๔ เดินสองข้างรั้วนอกแบ่งเป็นสองสายๆ
ละ ๖๗ คู่ กลองชนะแดงลายทอง ๑๖๐ กลองชนะทอง ๒๐
กลองชนะเงิน ๒๐ เดินรั้วในข้างละสองสาย ระหว่างกลาง
มีจ่าปี ๒ จ่ากลอง ๒ สารวัตรกลอง ๒ แตรฝรั่ง ๒๐ แตร
งอน ๒๘ สังข์ ๔ เดินข้างละสองแถวรั้วใน สารวัตรแตร ๒
เครื่องสูงห้าชั้น ๖ เจ็ดชั้น ๒ บั้งแตรก ๔ พระแสงหว่าง
เครื่องนำ ๓ ถึงสังฆการีเชิญพัดยศนำ ๑ พระเสลี่ยงกงพระนำ
มีพระกลด ๑ บั้งพระสุรีย ๑ พัดโบก ๑ อินทรพรหมเชิญ
จามรข้างละ ๘ คู่เคียงพระนำ คือ

คู่ที่ ๑ มหาอำมาตย์ตรี พระยาพรหมทัตศรีพิลาศ ซ้าย
กับมหาอำมาตย์ตรี พระยาพิรามราชสุภาบดี ขวา

คู่ที่ ๒ มหาอำมาตย์ตรี พระยาหริศัจจันทรสุวิท ซ้าย กับ
มหาอำมาตย์ตรี พระยาวิชัยราชสุนทร ขวา

คู่ที่ ๓ มหาอำมาตย์ตรี พระยาประเสนะชิตศรีพิสัย ซ้าย
กับมหาอำมาตย์ตรี พระยานลราชสุวัจน์ ขวา

คู่ที่ ๔ มหาอำมาตย์ตรี พระยากรรมสารวิทย์ ซ้าย กับ
มหาอำมาตย์ตรี พระยาสัตยพรตสุนันท์ ขวา

วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๔๖๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๓ หน้า ๒๑๖

คู่ที่ ๕ อำมาตย์เอก พระยาศรราชเรืองยศ ซ้าย กับ
อำมาตย์เอก พระยาภักตร์เรืองเดช ขวา

คู่ที่ ๖ อำมาตย์เอก พระยารามบัณฑิตสิทธิเสรีณี ซ้าย
กับอำมาตย์เอก พระยานุหุราชทรงพร ขวา

คู่ที่ ๗ อำมาตย์เอก พระยาชัยธรรมธาดา ซ้าย กับ
อำมาตย์เอก พระยาบุญยธรรมธาดา ขวา

คู่ที่ ๘ อำมาตย์เอก พระยาลักขมณีสุพจน์ ซ้าย กับ
อำมาตย์เอก พระยาวิกรมรัตนสุภาภ ขวา คู่เคียงเข้าประจำที่
แล้วถึงเครื่องสูงหลังเจ็ดชั้น ๒ ห้าชั้น ๔ บั้งแทรก ๒ พระ
แสงหว่างเครื่องหลัง ๒ ถึงตำรวจกับมหาดเล็กข้างละ ๒๓ คู่
เครื่องสูงหักทองขวางหน้าห้าชั้นเดินสองข้าง ๑๕ เจ็ดชั้น ๒
บั้งแทรก ๑๒ กรมวังคุมเครื่องนำ ๒ มหาดเล็กเชิญพระแสง
หว่างเครื่องนำ ๖ แล้วถึงพระยานมาศ ๓ ลำคานทรงพระบรม
ศพ อินทรพรหมเชิญพุ่มต้นไม้ทอง เงิน, ข้างละ ๘ คู่เคียง
พระบรมศพ คือ

คู่ที่ ๑ พระตำรวจเอก เจ้าพระยาราชศุภมิตร ซ้าย กับ
มหาเสวกโท เจ้าพระยาสุรบดีสินทรฯ อุปราชมนตรี นทลภาคพายัพ
ขวา

เล่ม ๔๓ หน้า ๒๑๗ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๔๖๕

คู่ที่ ๒ นายพลตรี เจ้าแก้วนวรรฐ์ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่
ซ้าย กับนายพลตรี เจ้ามหาพรหมสุรชาติ เจ้าผู้ครองนครน่าน
ขวา

คู่ที่ ๓ นายพลตรี เจ้าจักรคำขจรศักดิ์ เจ้าผู้ครองนคร
ลำพูน ซ้าย กับมหาเสวกโท พระยาโบราณราชธานินทร์
อุปราชมณฑลอยุธยา ขวา

คู่ที่ ๔ จางวางโท พระยาไพศาลศิลปศาสตร์ ปลัดทูลฉลอง
กระทรวงศึกษาธิการ ซ้าย กับนายพลโท พระยาสุรราช
ฤทธิไกร แม่ทัพน้อยทหารบกที่ ๓ ขวา

คู่ที่ ๕ มหาเสวกโท พระยาเดชาอนุชิต สมุหเทศาภิบาล
มณฑลมหาสารคาม ซ้าย กับจางวางโท พระยาสุรินทรราชา
สมุหเทศาภิบาลมณฑลภูเก็ต ขวา

คู่ที่ ๖ มหาเสวกโท พระยาสุวัชรธรรมศกราช สมุหเทศา
ภิบาล มณฑลอุบลราชธานี ซ้าย กับมหาเสวกโท พระยา
รณชัยชาญยุทธ สมุหเทศาภิบาลมณฑลร้อยเอ็ด ขวา

คู่ที่ ๗ มหาเสวกโท พระยาถนอมการวิบัติ สมุหเทศาภิบาล
มณฑลสุราษฎร์ธานี ซ้าย กับจางวางโท พระยามหินทรเดชาวัน
ตม สมุหเทศาภิบาล มณฑลนครสวรรค์ ขวา

วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๔๖๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๓ หน้า ๒๑๘

คู่ที่ ๔ นายพลตรี พระยาพระกฤษณรักษ์ ปลัดทูลฉลอง
กระทรวงกระลาโหม ข้าย กับนายพลเรือตรี พระยาตำรา
ราชพลชั้นตรี ปลัดทูลฉลองกระทรวงทหารเรือ ขวา

แล้วถึงเครื่องสูงเจ็ดชั้น ๒ ห้าชั้น ๑๐ บั้งแทรก ๘ ชุม
สาย ๔ เดินเป็นคู่กันทั้ง ๒ ข้าง กรมวังคุมเครื่อง ๒ มหาดเล็ก
เชิญพระแสงหว่างเครื่องหลัง ๔ มหาดเล็กเชิญเครื่องตาม ๑๖
นาฬิกาวันสวายผสมตาม ๒๐ มีพระที่นั่งผูกเครื่องพร้อมตามเสด็จ ๔
ม้ามักนจูง ๑๖ คน เจ้าพนักงานได้จัดตั้งเตรียมขบวนไว้พร้อม
เรียบร้อยแล้ว

ครั้นเวลาเช้า ณ วันที่ ๑๐ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๖๕
พระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องเต็มยศทหารม้าประทับเครื่องราช
อิสริยาภรณ์ทรงสอดสายสพารามาจักรับบรมราชวงศ์ เสด็จออก
พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ทรงเครื่องราชสักการถวายบังคม
พระบรมศพ และเครื่องนมัสการพระแล้ว ทรงทอดผ้าไตร
๓๐ ไตร พระสงฆ์ ๓๐ รูป มีพระธรรมไตรโลกาจารย์เป็น
ประธานสดับปกรณ์ พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา พระราชา
คณะถวายอดิเรกถวายพระพรตากลับ โปรดเกล้าฯ ให้
เจ้าพนักงานปลีอวพระโกนผู้ประกอบ เจ้าพนักงานประโคม

เล่ม ๕๑ น้ ๒๑๕ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๔๖๕

เตรสังข์มโหรีธกพิณพาทย์กลองชนะ เจ้ากรมพระตำรวจหลวง
ทั้ง ๔ เสด็จพระบรมศพ ออกประดิษฐานเหนือพระยานมาศ ๓
ลำคาน ประกอบพระโกศกู่ทองใหญ่ยอดพุ่มเฟืองรัตเอนเสร็จ
ตามเดิม และจักได้ยกพระมหาเศวตฉัตรคั่นคานขึ้นปักถวาย
ในเมื่อพื้นประตูเทวภิรมย์ไปแล้ว ภูษามาลา พระยาราชโกษา ๑
พระยาประชุมมงคลการ ๑ ینگเกยวลาวยสวมครุขลอมพอก ๓
ประคองพระโกศกู่ข้างหน้า ๑ ข้างหลัง ๑ พนักงานถวายอยู่งาน
พระกลด ๑ บังพระสุริย์ ๑ พั้งโบก ๑ เวลา ๗ นาฬิกา ๕๕
นาทีก่อนเที่ยง เคลื่อนขบวนแห่เสด็จพระราชดำเนิรออก
ประตูศรีสุนทร ประตูเทวภิรมย์ เจ้าพนักงานประโคมเตรสังข์
มโหรีธกกลองชนะ ทนทการท้าวันทยวูชเตรวงบรรเลง
เพลงสรรเสริญพระบารมี ในขณะนั้นกรมกทหารเรือได้ยิงปืน
ใหญ่เป็นระยษนาทีละ ๑ นัดต่อไปจนพระบรมศพ ประดิษฐาน
ในพระเมรุจึงหยุดยิงเป็น เมื่อเคลื่อนขบวนเสด็จพระบรมศพพ้น
ประตูไปแล้ว เจ้าพนักงานได้ยกนพปฎลมหาเศวตฉัตรคั่นคาน
ขึ้นถวายเดินขบวนต่อไปตามถนนมหาธาร พระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัว เสด็จพระราชดำเนิรโดยพระบรมมทพหรือด้วย
พระบรมวงศานุวงศ์ ต่อมาถึงท่าเรือการผู้ใหญ่ขึ้นสายสพาย

วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๔๖๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๓ หน้า ๒๒๐

และพานทองและโต๊ะทองกาทอง และข้าทูลลอองธุลีพระบาท
ต่อนั้นไป ถึงนักเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์ แล้วจึงถึง
นายทหารต่อหลัง ขบวรตรงไปตามถนนมหาธาตุเลี้ยวถนน
เชตุพน เลี้ยวถนนสนามชัยเทียบพระยานมาศสามลำคานที่
เกรินพระมหาพิชัยราชรถ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จ
ขึ้นประทับพลับพลายกหน้าวัดพระเชตุพน ในขณะนั้นขบวร
ทหารข้างหน้าได้เดินขบวรไปตามถนนสนามชัย ภูษามาลา
พระยาวงศาภรณ์กัญชิต ได้ขึ้นเลื่อนพระโกษฐ์พระบรมศพ
สู่เกริน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงทอดผ้าไตร ๒๐ ไตร
พระสงฆ์สดับปกรณ์แล้ว เจ้าพนักงานได้เลื่อนเกรินขึ้นเทียบ
พระมหาพิชัยราชรถ พระยาวงศาภรณ์กัญชิตเชิญพระโกษฐ์พระ
บรมศพเข้าสู่ที่ประดิษฐานในบุษบกพระมหาพิชัยราชรถ ภูษา
มาลาพระยาราชโกษา ๑ พระยาประชุมมงคลการ ๑ สรวมครุฑ
ลอมพอกขึ้นประคองพระโกษฐ์ทางข้างหน้าและข้างหลัง เจ้า
พนักงานถวายอยู่จนพระกตศ บังพระสุริย์ พัสบาย เมื่อ
ขบวรทหารข้างหน้าเดินสุดขบวร แล้วสมเด็จพระสังฆราช
เจ้าขึ้นประทับในบุษบกราชรถ ทรงพระอภิธรรมนำพระบรมศพ
เจ้าพนักงานได้ให้สัญญาณเดินขบวรพระราชอิสริยยศที่ได้แก่พระ

เล่ม ๕๓ หน้า ๒๒๑ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๔๖๕

บรมศพต่อทหาร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินตามพระบรมศพพร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ กับผู้แทนพระองค์พระราชบิดาและประมุขนานาประเทศและท่านเสนาบดีคณะทูตานุทูต และข้าราชการที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ขบวนหน้าเสื่อบาททหารมาเลี้ยวถนนพระจันทร์ เลี้ยวถนนหน้าพระธาตุ เลี้ยวเข้ามาตั้งแถวกองอยู่ในท้องสนามหลวงตอนเหนือพระเมรุตั้งแต่ทหารปืนใหญ่ ทหารราบเลี้ยวไปตามถนนหน้าพระธาตุทางใต้ เลี้ยวเข้าท้องสนามหลวงตั้งแถวกองอยู่หน้าพระเมรุด้านตะวันออกและด้านใต้ ขบวนพระราชอิสริยยศเลี้ยวเข้าพระเมรุด้านเหนือ หยุดพระมหาพิชัยราชรถที่ถนนตรงประตูพระเมรุด้านเหนือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จขึ้นประทับพลับพลานอกพระเมรุทิศเหนือพร้อมด้วยพระบรมราชวงศ์ เจ้าพนักงานได้เชิญพระโกศฐูประบรมศพทางเกรินประดิษฐานล้อเกวียนปืนใหญ่มีพระมหาเศวตฉัตรคันดานปัก สมเด็จพระสังฆราชเจ้าชนพระเสด็จยงทรงพระอภิธรรมนำพระบรมศพเวียนพระเมรุโดยขบวนพระราชอิสริยยศ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินตามพระบรมศพเวียนพระเมรุพร้อมด้วยพระบรมราชวงศ์ มีตำรวจหลวง

วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๓ หน้า ๒๒๒

และนายทหารเชิญธงกระบี่ชูธงพระครุฑพ่าห์นำ เสด็จพระราช
ดำเนินตามเวียนพระเมรุ ๓ รอบแล้ว เสด็จขึ้นประทับพลับพลา
มุขเด็จ เจ้าพนักงานได้เชิญพระโกศฐ์พระบรมศพประทับใน
พลับพลาเล็กที่สวนนอก เปลื้องพระโกศฐ์เปลื้องเครื่อง
เจ้าพนักงาน ปิดพระสูตร แล้วเชิญพระบรมศพขึ้น ประดิษฐาน
เหนือพระจิตร์ กาศานร้อยกรอง ด้วยดอกไม้สด ประกอบ พระ
โกศฐ์จันทร์ ในพระเมรุ ตั้งฉัตรร้อยกรองด้วยดอกไม้ ๕ ชั้น
อย่างงดงามทั้ง ๔ มุมเรียบร้อยแล้วเปิดพระสูตรเวลา ๑๐ นาฬิกา
๕๕ นาที ก่อนเที่ยง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระ
ราชดำเนินด้วยขบวนรถยนตร์พระที่นั่งเข้าไปในพระบรมมหาราชวัง
พระสงฆ์พัชรกรรมได้เข้าประจำสวดพระอภิธรรมทั้ง ๔ สร้าง
ทั้งกลางวันกลางคืน และมีประโคมแตรสังข์มโหรีชก พิณ
พาทย์มโหรีตามเวลาทุกยามไป

เวลา ๕ นาฬิกา ๑๐ นาทีหลังเที่ยง พระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัว ทรงเครื่องเต็มยศทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ว.ป.ร.
ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ทรงสอด สายสพายมหาจักรีบรม
ราชวงศ์ เสด็จออกเกยหน้าพระที่นั่งบรมพิมานประทับพระราช

เล่ม ๕๓ หน้า ๒๒๓ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๔๖๕

ยาน สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีประทับพระ
วอสีวิภากาญจน์ข้อฟ้าหลังคาทอง เสด็จตามในขบวนเสด็จพระ
ราชดำเนิน ตำรวจหลวงกรมวัง ราชองครักษ์ มหาดเล็ก นาย
ทหารเชิญธงกระบี่ชูธงพระครุฑพ่าห์ นำตามเสด็จแต่หน้า
พระที่นั่งบรมพิมาน ออกประตูพิมานชัยศรี ประตูวิเศษชัยศรี
ตรงไปตามถนนหน้าพระธาตุเทียบเกยริมถนนหน้าพระธาตุตรง
หลังพระที่นั่งทรงธรรม เสด็จทรงพระราชดำเนินขึ้นประทับ
พระที่นั่งทรงธรรม ทรงประเคนพัดสังเค็ดแด่สมเด็จพระสังฆ
ราชเจ้าซึ่งจะถวายพระธรรมเทศนา ๑ แก่พระราชาคณะผู้จะ
สวดศราทธพรต ๕๐ แล้วทรงจุดเครื่องนมัสการทรงธรรม
สมเด็จพระสังฆราชเจ้าทรงเสด็จพระธรรมเทศนาถวายกัณฑ์ ๑
จบ พระราชาคณะ ๕๐ รูปสวดศราทธพรตจบ ทรงทอดไตร
ข้ามสังเค็ดเทศน์ ๑ แก่พระราชาคณะที่สวดศราทธพรต ๕๐
พระสงฆ์สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนา พระราชาคณะถวายอดิเรก
เสร็จ เสด็จไปขึ้นพระเมรุมาศทางบรรไดด้านตะวันตกประทับ
ในพระเมรุ เวลา ๖ นาฬิกา ๑๕ นาทีหลังเที่ยงถวายพระเพลิง
พระบรมศพ ทหารทุกหมู่กองกระทำวันทยาอุชถวายเคารพพระ
บรมศพ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี และทหาร
ปืนใหญ่ได้ยิงปืนใหญ่ และปืนเล็กคราวละดับถวายเฉลิม

วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๔๖๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๓ นว ๒๒๔

พระราชอิสริยยศ และเบ้าเตรเด็ยวเสียงยาวเปนเพลงสัญญา
นอน พระบาทสมเด็จพะเจ้าอยู่หัว เสด็จกลับประทับมุขเด็จ
พระที่นั่งทรงธรรม พระบรมวงศานุวงศ์ทั้งฝ่ายหน้าฝ่ายในชั้น
ถวายพระเพลิง เวลา ๖ นาฬิกา ๓๐ นาทีหลังเที่ยง พระบาท
สมเด็จพะเจ้าอยู่หัว เสด็จประทับพระราชยาน สมเด็จพะ
นางเจ้ารำไพพรรณีประทับพระวอสีวิกากาญจน์ เสด็จพระราช
ดำเนินกลับโดยขบวนเข้าสู่พระบรมมหาราชวัง แล้วอรรคราช
ทูตทูตานุทูต และข้าทูลลอองธุลีพระบาททั้งฝ่ายหน้าฝ่ายใน
พระสงฆ์ได้ขึ้นถวายพระเพลิงต่อไป เวลา ๑๑.๐๐ ล.ท.
พระบาทสมเด็จพะเจ้าอยู่หัวพร้อมด้วย สมเด็จ พระบรมราชินี
เสด็จพระราชดำเนินมาประทับพระเมรุมาศถวายพระเพลิง แล้ว
ประทับพระที่นั่งทรงธรรม เจ้าพนักงานได้ปิดพระฉากถวาย
พระเพลิงและสุ่มพระบรมอัฐิไว้กิน ๑

วันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๘ เวลาเช้าเจ้าพนักงานกรมวัง
เสียงอาหารภัตตแก่พระสงฆ์ที่สวดประจำสร้าง เจ้าพนักงานดับ
พระเพลิงด้วยพระสุคนธ์ ประมวลพระบรมอัฐิพระอังคารถวาย
คลุมไว้ ตั้งเครื่องพระสุคนธ์ข้างเสรงพระบรมอัฐิ กับพระ
โกษฐ์ทองกุดันสำหรับทรงพระบรมอัฐิ และเครื่องนมัสการ
ทองน้อยไว้พร้อม

เล่ม ๔๓ หน้า ๒๒๕ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๔๖๕

เวลา ๗ นาฬิกา ๓๐ นาทีก่อนเที่ยง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องพระภูษาขาวประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ทรงสายสพายปฐมจุลจอมเกล้า เสด็จออกประทับพระราชยานกง สมเด็จพระบรมราชินีเสด็จทรงพระวอสีวิกากาญจน์ เสด็จพระราชดำเนินโดยขบวนราบแต่หน้าพระที่นั่งบรมพิมานมาประทับเทียบเกยหลังพระที่นั่งทรงธรรม เสด็จขึ้นทางพระที่นั่งทรงธรรมไปขึ้นประทับพระเมรุมาศ ทรงจุดเทียนเครื่องราชสักการทอน้อยถวายบังคมพระบรมอัฐิ เจ้าพนักงานภูษามาลาเปิดคลุม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สรงพระบรมอัฐิด้วยน้ำพระสุคนธ์ เจ้าพนักงานแจงและแปรพระบรมรูปแล้วถวายคลุมไว้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ข้าราชการราชสกุลและราชินิกุลเดินสามหาบ ๓ สำหรับ ๕ หาบเวียนพระเมรุมาศ คือ

๑ เจ้าพระยาอภัยราชาฯ (ม.ร.ว. ลภ อนุชยา) * ถ้อยไตรมหาอำมาตย์เอก พระยาสุริยานุวัตร (เกิด บุนนาค) ทาน มหาอำมาตย์โท พระยาสวัสดิวรวิถิ (ม.ร.ว. สายหยุด สนิทวงศ์ อนุชยา) ถ้อยหม้อเชิงกราน

๒ มหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยาวงศาอนุประพัทธ (ม.ร.ว. สท้านกลาง สนิทวงศ์ อนุชยา) ถ้อยไตร จางวางเอก พระยา

วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๔๖๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๓ น้ ๒๒๖

วรพงศ์พิพัฒน์ (ม.ร.ว. เข็ม อิศรเสนา ณอยุธยา) หาบ จางวาง
โท พระยามหามราช (ม.ร.ว. จำนง นพวงศ์ ณอยุธยา) ถือ
หม้อเชิงกราน

๓ มหาเสวกเอก เจ้าพระยาธรรมาธิกรณธิบดี (ม.ร.ว.
ป๋ม มาลากุล ณอยุธยา) ถือไตร มหาเสวกเอก พระยาบริ
บูรณ์ราชสมบัติ (ม.ร.ว. มูล ตรากร ณอยุธยา) หาบ พระยา
พจนปริชา (ม.ร.ว. สำเริง อิศรศักดิ์ ณอยุธยา) ถือหม้อ
เชิงกราน

๔ เจ้าพระยารามราฆพ (ม.ล. เพ็ญ พงบุญ ณอยุธยา) ถือ
ไตร มหาเสวกโท พระยาศรีวรวงศ์ (ม.ร.ว. จิตร สุกข์
ณอยุธยา) หาบ มหาอำมาตย์โท พระยาอิสร์พันธ์ โสภณ
(ม.ร.ว. ชม อิศรางกูร ณอยุธยา) ถือหม้อเชิงกราน

๕ มหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี (เจิม แสง
-ชูโต) ถือไตร มหาเสวกโท พระยาเทเวศรวงศ์วิวัฒน์
(ม.ล. วราห์ กุญชร ณอยุธยา) หาบ มหาเสวกตรี พระยาเทเว
ศราช (ม.ร.ว. โบบี มาลากุล ณอยุธยา) ถือหม้อเชิงกราน

๖ มหาอำมาตย์โท เจ้าพระยาสุธรรมมนตรี (ปลื้ม สุขจิต
กุล) ถือไตร นายพลตรี พระยาศรีสุรราชภักดี (ม.ร.ว. ฉาย

เล่ม ๔๓ หน้า ๒๒๓ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๔๖๕

กำกับ ๓) นาย (นาย) มหาเสวกตรี พระยาชาติเดชอุดม (ม.ร.ว. โป๊ะ มาลากุล ๓) ถิ่นหม้อเชิงกราน

๓) จางวางเอก เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนั่น เทพหัสดิน ๓) ถิ่นไตร จางวางเอก พระยาอุดมราชศักดิ์ (โถ สุจริตกุล) นาย จางวางตรี พระยาอุดมพงศ์เพ็ญสวัสดิ์ (ม.ร.ว. ประยูร อิศรศักดิ์ ๓) ถิ่นหม้อเชิงกราน

๔) มหาอำมาตย์โท เจ้าพระยาพิชัยญาติ (ดั่น บุนนาค) ถิ่นไตร มหาเสวกโท พระยานุรักษ์ราชมณเฑียร (อู๊ด สุจริตกุล) นาย มหาเสวกโท พระยาธรรมสารเนติ (ถึก บุนนาค) ถิ่นหม้อเชิงกราน

๕) จางวางเอก พระยานิรุทธเทวา (ม.ล. ฟั่น ฟังบุญ ๓) ๓) ถิ่นไตร มหาอำมาตย์โท พระยาสิริรัตนมนตรี (สงบ สุจริตกุล) นาย นายพลตรี พระยาสุรวงศ์วิวัฒน์ (เตียม บุนนาค) ถิ่นหม้อเชิงกราน เดินสามหาบเวียนพระเมรุมาศโดยอูตราวัฏจักร ๓ รอบแล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องทองน้อยถวายราชสักการพระบรมอัฐิแล้วทรงทอดไตรแพรสามหาบ สมเด็จพระราชาคณะ พระราชาคณะใต้ชั้นดับปกรณ์ทางบรรพตทิศเหนือแล้วกลับลงทางเดิม คือ

วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๔๖๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๓ หน้า ๒๒๘

๑ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า ๒ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์
๓ พระญาณวราภรณ์ ๔ สมเด็จพระวันรัต ๕ สมเด็จพระ
พุทธาจารย์ ๖ พระธรรมวโรดม ๗ พระมงคลทิพมุนี
๘ พระวิสุทธิสารเถร ๙ พระปัญญาพิศาลเถร ขึ้นลำดับ
ปกครองตามลำดับแล้ว กลับไปขึ้นนั่งยังอาสน์ในพระที่นั่งทรง
ธรรม เจ้าพนักงานเปิดคลุม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงโปรยเหรียญทอง เงิน พระราชทานเจ้าพนักงานแล้ว ทรง
เก็บพระบรมอัฐิลงในขันทองลงยาทรงพระสุคันธ์ แล้วทรง
เก็บประมวลงในพระโกษฐ์ทองกุดั่น โปรดเกล้าฯ ให้เจ้า
พนักงานภูษามาลาเชิญพระโกษฐ์พระบรมอัฐิจากพระเมรุมาศไป
ขึ้นพระที่นั่งทรงธรรม เจ้าพนักงานถวายอุยานพระกลด พระ
บาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินตามขึ้นประทับ
พระที่นั่งทรงธรรม เชิญพระบรมอัฐิขึ้นประดิษฐานในบุษบก
เหนือแว่นฟ้าทองคำ ส่วนพระอังคารเจ้าพนักงานได้ประมวลง
เชิญลงพระผอบทองประดิษฐานพานทองสองชั้นคลุมตาตักไว้
ในพระเมรุมาศ เมื่อเจ้าพนักงานได้ประดิษฐานพระบรมอัฐิ
แล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงจุดเทียนเครื่องราช
สักการพระบรมอัฐิ แล้วทรงประเคนภัตตาหารเครื่องสามหาว
แก่พระสงฆ์แก่รูปที่ลำดับปกครอง ไตรสามหาวนั้น พระสงฆ์รับ

เล่ม ๔๓ หน้า ๒๒๕ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๔๖๕

พระราชทานนั้นแล้ว ถวายอนุโมทนา พระราชาคณะถวายอดิ
เรกกลับไป ทรงพระเคนพัดสังเค็ด ๓๐ พัดและทรงทอดผ้า
ไตร ๓๐ ไตร พระสงฆ์สดับปกรณ์ถวายอนุโมทนา พระราชา
คณะถวายอดิเรกเสร็จ เจ้าพนักงานจัดตั้งขบวนพระราชอิสริย
ยศตามที่ได้ให้เชิญพระบรมศพสู่พระเมรุมาศพร้อมด้วยคู่เคียง
แต่ทหารหน้าที่ได้ให้พระบรมศพวันก่อนนั้น ได้ตั้งแถวกอง
รายทางเป็นเหล่า ๆ ตลอดไปจนถึงประตูวิเศษชัยศรี คู่เคียง
พระอังคารเพิ่มเติม คือ

คู่ที่ ๑ จางวางโท พระยาอัสวบดี กับจางวางโท พระยา
ประเสริฐสุภกิจ

คู่ที่ ๒ จางวางโท พระยาธนรัตนบดี กับมหาเสวกโท
พระยาราชสาสนโสภณ

คู่ที่ ๓ จางวางตรี พระยานรฤทธิราชหัช กับจางวางตรี
พระยาอนุศาสนจิตรกร

คู่ที่ ๔ จางวางตรี พระยาราชภพบริหาร กับจางวางตรี
พระยาอภิรักษ์ราชอุทยาน

คู่ที่ ๕ จางวางตรี พระยาแพทยพงศา กับจางวางตรี พระ
ยาศรีสุริยพาห

วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๔๖๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๓ หน้า ๒๓๓๐

คู่ที่ ๖ จางวางตรี พระยาพิทักษ์เทพมณเฑียร กับจางวาง
ตรี พระยาวิชิตชลธาร

คู่ที่ ๗ จางวางตรี พระยาราชนนตรี กับจางวางตรี พระ
ยาราชอักษร

คู่ที่ ๘ จางวางตรี พระยาอิสระพัลลภ กับจางวางตรี พระ
ยาพิทักษ์มานพ

คู่เคียงพระบรมอัฐิคงตามเดิมเข้าประจำที่อินทรพรหมเชิญ
พุ่มต้นไม้ ทอง เงิน ประจำที่ที่พระบรมอัฐิเรียบร้อยแล้ว

เจ้าพนักงานได้เชิญพระโกศฐ์พระบรม อัฐิ จาก พระบุษบก
พระแท่นแว่นฟ้าทองกำในพระที่นั่งทรงธรรม มาประดิษฐาน
พระราชนทรยาน เจ้าพนักงานถวายอยู่งานพระกลด บังพระ
สุริย์ พักษโบก คู่เคียงเข้าประจำที่ข้างละ ๘ ตามเดิม อินทร
พรหมเชิญพุ่มต้นไม้ ทอง เงิน ข้างละ ๘ สนมพลเรือนคุมต้น
ไม้ ทอง เงิน ๒ และเชิญพานพระศอบพระอังคารจากพระเมร
มาศมาประดิษฐาน พระราชนทร ยานน้อย ที่หน้า พระที่นั่ง ทรง
ธรรมต่อพระราชนทรยานพระบรมอัฐิ พนักงานถวายอยู่งาน
พระกลด บังพระสุริย์ พักษโบก อินทรพรหมเชิญจามรและ

เล่ม ๔๓ หน้า ๒๓๑ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๔๖๕

คู่เคียงเข้าประจำที่พร้อมด้วยขบวรพระราชอิสริยยศ เวลา ๕ นาฬิกา ๕ นาทีก่อนเที่ยง เคลื่อนขบวรแห่ออกจากพระเมรุมาศทางประตูทิศเหนือ เลี้ยวถนนพระจันทร์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินตามพร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ และข้าทูลลอองธุลีพระบาทชั้นสายสพายพานทองตามเสด็จ ขบวรเลี้ยวถนนราชดำเนินใน เลี้ยวถนนหน้าพระลาน เลี้ยวเข้าประตูวิเศษชัยศรี ไปตามถนนจักรจรณีย์ เจ้าพนักงานได้แยกพระราชนทรยานน้อยทรงพระอังคาร เข้าพักใน วัดพระศรีรัตนศาสดารามในพระศรีรัตนเจดีย์ ขบวรเข้าประตูพิมานชัยศรีเลี้ยวไปเทียบพระราชนทรยานที่เกยหน้าพระที่นั่งอาภรณ์พิโมกขปราสาท เจ้าพนักงานภูษามาลาเชิญพระโกศพระบรมอัฐิประดิษฐาน ยิงบุษบก ทองคำใน พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาทมุกขวันตก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องราชสักการพระบรมอัฐิแล้ว เสด็จพระราชดำเนินกลับด้วยรถยนต์พระที่นั่งประทับพระที่นั่งบรมพิมาน

ในวันนั้นเจ้าพนักงานได้เตรียมการบรรจุพระอังคาร และตั้งขบวรแห่แต่ในพระบรมมหาราชวังเป็นขบวรรถม้าพระที่นั่งเทียมม้า ๘ สำหรับทรงพระอังคาร มีทหารบกม้าแห่หน้าหลังและรถม้าพระที่นั่งเทียมม้า ๔ มีราชองครักษ์ขึ้นม้าเชิญธงกระบี่ชู

วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๔๖๕ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๓ หน้า ๒๓๒

ซึ่งพระครุฑพ่าห์นำพร้อมด้วยราชองครักษ์ นายมาตม ตามเสด็จ
มีรถม้าหลวงสำหรับชั้นพระบรมวงศานุวงศ์ตาม และรถมหา
เล็กตามข้างหลังไว้พร้อมสรรพ

ครั้นเวลาบ่าย ๕ นาฬิกาหลังเที่ยง เจ้าพนักงานภูษามาลา
ได้เชิญพระผอบพระอังคารเหนือพานทอง ๒ ชั้นมีตาคลุมออก
จากพระศรีรัตนเจดีย์ชั้นพระราชน้อย ภูษามาลาถวายอยู่
งานพระกต ออกประตูหลังวัดพระศรีรัตนศาสดารามชั้น
ม้าพระที่นั่งเทียมม้า ๘ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรง
เครื่องเต็มยศทหารบกประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ทรงสาย
สพายอันมีศักดิ์รามาศิบัติ พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินี
เสด็จออกประทับรถม้าพระที่นั่งเทียมม้า ๘ ตามขบวนพระอังคาร
เจ้าพนักงานได้เคลื่อนขบวนออกประตูวิเศษชัยศรี เลี้ยวถนน
หน้าพระลานเลี้ยวถนนราชดำเนินใน ข้ามสะพานผ่านพิภพลีลา
ไปตามถนนราชดำเนินกลาง เลี้ยวถนนพระสุเมรุประทับรถ
พระอังคารหน้าประตูวัดบวรนิเวศวิหาร เจ้าพนักงานภูษามาลา
เชิญพระผอบพระอังคารจากรถพระที่นั่ง ตำรวจหลวงนำ ภูษา
มาลาถวายอยู่งานพระกตเข้าไปในพระอุโบสถ ประดิษฐานเหนือ
พระแท่นแว่นฟ้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วย
สมเด็จพระบรมราชินี เสด็จประทับในพระอุโบสถ ทรงจุด

เล่ม ๔๓ หน้า ๒๓๓ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๔๖๕

เทียบบูชาพระพุทธชินสีห์ และทรงเทียบเครื่องสักการที่พระ
อัฐิสมเด็จพระมหาสมณะเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์
และที่สมเด็จพระมหาสมณะเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส
และทรงเทียบเครื่องนมัสการพระแล้ว ทรงจุดเทียนเครื่อง
ทองน้อยที่พระอังคาร ทรงทอดผ้าไตร ๓๐ ไตร พระสงฆ์สดับ
ปกรณ์ถวายอนุโมทนา พระญาณวราภรณ์ถวายอดิเรกแล้ว
ภูษามาลาเชิญพระอังคารลงบรรจุในหีบศิลา พระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัว ทรงโปรยดอกพิกุลทอง พิกุลเงิน และเหรียญ
ทอง เหรียญเงินแล้ว ทรงจับเชือกกรอกหย่อนลงสู่ที่ขังพุทธบัล
ลังก์พระพุทธชินสีห์ เจ้าพนักงานวางศิลาปิดผนึกแล้ว พระ
บาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงจุดเครื่องราชสักการเครื่องห้า
ถวายสักการพระอังคารแล้ว เสด็จออกจากพระโอบุสธพร้อม
ด้วยสมเด็จพระบรมราชินี ประทับรถยนต์พระที่นั่ง เวลา ๖
นาฬิกาหลังเที่ยง เสด็จพระราชดำเนินกลับเข้าสู่พระบรมมหา
ราชวัง